

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana. Dopuštenje za ponovno objavljivanje ovog sažetka dano je isključivo u svrhu uključivanja u HUDOC bazu podataka Suda.

© Office of the Agent of the Republic of Croatia before the European Court of Human Rights. All rights reserved. Permission to re-publish this summary has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Bureau de l'Agent de la République de Croatie devant la Cour européenne des droits de l'homme. Tous droits réservés. L'autorisation de republier ce résumé a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

## **SÜRMELI protiv NJEMAČKE**

### **(članak 13. i članak 6. stavak 1.)**

#### **Presuda velikog vijeća od 8. lipnja 2006.**

Povreda članka 13. (pravo na djelotvorno pravno sredstvo) zbog nepostojanja djelotvornog pravnog sredstva u njemačkom pravu za prekomjernu duljinu građanskog postupka koji je u tijeku;

Povreda članka 6. stavka 1. (pravo na pošteno suđenje) zbog prekomjerne duljine postupka u predmetu podnositelja zahtjeva.

### **ČINJENICE**

U ovome predmetu radi se o zahtjevu koji je podnio Mustafa-Selim Sürmeli, 43 godine star turski državljanin koji živi u Stadu (Njemačka).

U svibnju 1982. godine podnositelj zahtjeva je sudjelovao u nesreći s biciklistom na putu u školu, te je pretrpio povrede, između ostalog, slomljenu lijevu ruku. Nakon što su propali pregovori s osiguravajućim društvom biciklista, podnositelj zahtjeva se obratio Regionalnom sudu u Hanoveru dana 18. rujna 1989. godine, i to konkretno tražeći naknadu štete i mjesečnu mirovinu.

Postupak se sastojao od dvije faze. Prva je završila kad je Regionalni sud u Hanoveru presudio da podnositelj zahtjeva imao pravo na naknadu štete po stopi od 80% za posljedice nesreće. Žalba podnositelja zahtjeva protiv te odluke bila je neuspješna, a njegova naknadna revizija odbijena u prosincu 1993. godine.

Druga faza građanskog postupka odnosila se na procjenu iznosa naknade štete i mirovine koju treba dosuditi podnositelju zahtjeva. Ona je počela u ožujku 1994. godine, nakon što je spis bio vraćen sa Saveznoga suda Regionalnom sudu u Hanoveru. Tijekom postupka Regionalni je sud poduzeo korake uključujući i imenovanje jednog broja stručnjaka te su stranke započele pregovore o izvansudskoj nagodbi, koja je na koncu propala. Tijekom te faze podnositelj zahtjeva je, između ostalog, prigovorio nekolicini vještaka te podnio zahtjev za izuzeće sudaca Regionalnog suda. Dana 31. listopada 2005. godine Regionalni sud je donio svoju presudu. Podnositelj zahtjeva je nakon toga podnio žalbu Žalbenom sudu u Celleu, pred kojim je postupak još uvijek u tijeku.

Dana 14. ožujka 2001. godine podnositelj zahtjeva je podnio ustavnu tužbu zbog prekomjerne duljine postupka. Dana 16. kolovoza 2001. godine Savezni ustavni sud je odlučio ne ispitati

ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva, time da nije dao razloge za svoju odluku. Druga ustavna tužba bila je odbijena 27. lipnja 2002. kao nedovoljno potkrijepljena dokazima.

U svibnju 2002. godine podnositelj zahtjeva se obratio Regionalnom sudu u Hanoveru za pravnu pomoć kako bi podnio tužbu za naknadu štete protiv Pokrajine Donje Šleske (Land of Lower Saxony) zbog duljine postupka pred Regionalnim sudom. Njegova molba je bila odbijena i na prvom stupnju i po žalbi.

## **POSTUPAK I SASTAV SUDA**

Zahtjev je predan Europskome sudu za ljudska prava 24. studenog 1999. godine te je 29. travnja 2004. godine utvrđeno da je dopušten. Dana 1. veljače 2005. godine vijeće kojemu je predmet bio dodijeljen u rad ustupilo je nadležnost velikom vijeću na temelju članka 30. Konvencije. Dana 9. studenog 2005. godine održana je javna rasprava u Zgradi ljudskih prava u Strasbourg.

Presudu je donijelo veliko vijeće od 17 sudaca.

## **PRIGOVORI**

Pozivajući se na članak 6. stavak 1. (pravo na pošteno suđenje u razumnom roku) Konvencije, podnositelj zahtjeva je prigovorio duljini postupka pred Regionalnim sudom u Hanoveru, koji je do danas trajao više od 16 godina. Nadalje je tvrdio na temelju članka 13. (pravo na djelotvorno pravno sredstvo) da mu njemačko pravo nije dalo pravno sredstvo u odnosu na duljinu postupka. Prigovorio je, konkretno, da podnošenje ustavne tužbe Saveznom ustavnom sudu u tu svrhu nije djelotvorno pravno sredstvo.

## **ODLUKA SUDA**

Njemačka Vlada je postavila prethodni prigovor tvrdeći da u odnosu na prigovor na temelju članka 6., stavka 1. nisu bila iscrpljena domaća pravna sredstva, te je navela četiri pravna sredstva koje je podnositelj zahtjeva mogao iskoristiti. Sud je primijetio da je u svojoj odluci o dopuštenosti u ovome predmetu vijeće spojilo s meritumom prigovor da nisu iscrpljena domaća pravna sredstva, iz razloga što je to pitanje blisko povezano s pitanjem postojanja djelotvornog pravnog sredstva u smislu članka 13. Stoga je odlučio ispitati prigovor Vlade na temelju toga članka.

### Članak 13.

#### *Prigovor na temelju Ustava*

Sud je primijetio da njemački Ustav jamči pravo na pravovremeni postupak i da se na povredu toga prava može pozvati pred Saveznim ustavnim sudom. Kad taj sud utvrdi da je postupak prekomjerno dugo trajao, utvrđuje da je ta duljina neustavna i traži od suda na kojeg se to odnosi da ga ubrza ili okonča.

Međutim, njemački Savezni ustavni sud nije imao ovlasti određivati rokove nižim sudovima ili naložiti mjere za ubrzanje postupka o kojemu se radilo; nije niti mogao dosuditi naknadu. Jedino sredstvo koje je imao na raspolaganju kako bi osigurao ubrzanje postupka koji je u tijeku bilo je utvrditi da njegova duljina predstavlja povredu Ustava i pozvati dotični sud da

poduzme korake potrebne za njegov napredak ili okončanje. Savezni ustavni sud je sam priznao ograničeni doseg svojih ovlasti utvrđujući da je duljina postupka neustavna.

Kad je to tako, Sud je utvrdio da njemačka Vlada nije dokazala da ustavna tužba može pružiti zadovoljštinu za prekomjernu duljinu građanskog postupka koji je u tijeku. Stoga podnositelj zahtjeva nije trebao pred tim sudom uložiti prigovor zbog duljine postupka u ovome predmetu.

### *Žalba višim vlastima*

Sud je primijetio da Vlada nije dala niti jedan relevantan razlog koji bi opravdao zaključak da bi žalba višim vlastima, kako je to predviđeno u članku 26. stavku 2. njemačkoga Zakona o sucima, mogla ubrzati postupak pred Regionalnim sudom.

### *Poseban prigovor kojim se tvrdi da je došlo do šutnje pravosuđa*

Ovo pravno sredstvo nije imalo zakonsku osnovu u njemačkom pravu. Iako ga je znatan broj žalbenih sudova u načelu prihvatio, kriteriji za njegovu dopuštenost su se razlikovali i ovisili su o okolnostima konkretnoga predmeta. Savezni sud je, što se njega tiče, tek trebao presuditi o dopuštenosti ovoga pravnoga sredstva. Vlada nije dostavila nikakve detalje glede učinka na postupak kad bi bilo utvrđeno da je takav prigovor dopušten. S obzirom na neizvjesnost kriterija za dopuštenost ovoga pravnoga sredstva i njegovog praktičnog učinka na postupak u predmetu podnositelja zahtjeva, Sud je smatrao da ne treba pridati nikakvu konkretnu važnost činjenici da Žalbeni sud u Celleu nije u načelu odlučio o takvom pravnom sredstvu. Štoviše, Savezni ustavni sud nije utvrdio da su ustavne tužbe podnositelja zahtjeva nedopuštene zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih sredstava.

Stoga je Sud zaključio da se poseban prigovor koji tvrdi da je došlo do šutnje pravosuđa ne bi mogao smatrati djelotvornim pravnim sredstvom u predmetu podnositelja zahtjeva.

### *Tužba za naknadu štete*

Sud je primijetio da čak i da su sudovi kojima je podnesena tužba za naknadu štete zaključili da je došlo do povrede sudskih dužnosti zbog prekomjerne duljine postupka, oni ne bi ni u kom slučaju mogli dosuditi naknadu nematerijalne štete, time da u predmetima koji se odnose na duljinu građanskog postupka podnositelji iznad svega trpe štetu s tog naslova.

### *Zaključak*

Zaključno, Sud je smatrao da se niti jedno od četiri pravna sredstva koje je navela Vlada ne može smatrati djelotvornim u smislu članka 13. Stoga podnositelj zahtjeva nije imao djelotvorno pravno sredstvo koje je moglo ubrzati postupak pred Regionalnim sudom ili osigurati odgovarajuću zadovoljštinu za odugovlačenja koja su se već dogodila. Sud je stoga presudio da je došlo do povrede članka 13. i odbio prigovor Vlade o neiscrpljivanju domaćih pravnih sredstava.

#### Članak 6. stavak 1.

Sud je primijetio da je postupak o kojem je ovdje riječ, a koji je počeo 18. rujna 1989. godine i koji je još uvijek u tijeku pred njemačkim sudovima, do tada trajao više do 16 godina i sedam mjeseci.

Bez obzira i na ponašanje podnositelja zahtjeva, koji je opetovano tražio produljenja rokova koji su mu bili dani i koji je nekoliko puta tražio izuzeće sudaca Regionalnog suda koji su postupali u njegovom predmetu, i na tvrdnje Vlade, Sud je smatrao da je duljina postupka premašila razumni rok. Stoga je presudio da je došlo do povrede članka 6. stavka 1.

#### Članak 46.

Kako je Sud primijetio, njemačko pravo nije parničnim strankama davalo djelotvorna sredstva za prigovor protiv duljine građanskog postupaka koji je u tijeku. Stoga je Njemačka imala, na temelju članka 46. (obvezatna snaga i izvršenje presuda) Konvencije, pravnu obvezu odabrati, podložno nadzoru Odbora ministara, opće mjere koje je trebala donijeti u svom pravnom poretku kako bi okončala povredu koju je utvrdio Sud i dala koliko god je to moguće zadovoljštinu za njezine učinke.

Sud je primijetio s tim u vezi prijedlog zakona, podnesen ubrzo nakon parlamentarnih izbora od 18. rujna 2005. godine, kojim se u njemačko pisano pravo uvodi novo pravno sredstvo u odnosu na šutnju pravosuđa. Prema navodima Vlade, to bi pravno sredstvo smanjilo broj predmeta u radu pred Saveznim ustavnim sudom time što bi u buduće prigovori zbog duljine postupka trebali biti podneseni sudu koji postupa u predmetu ili, ako bi taj sud odbio poduzeti korake za ubrzanje postupka, žalbenome sudu. Sud je pozdravio takvu inicijativu i ohrabrio brzo donošenje zakona koji sadrži prijedloge navedene u prijedlogu zakona.

Prema članku 41. (pravedna naknada) Konvencije, Sud je podnositelju zahtjeva dosudio 10.000 EUR na ime nematerijalne štete i 4.672,89 EUR na ime troškova i izdataka.